THE HOUSE INSIDE US

ภาคที่ 2

ธรณีประตู 7

บ้านที่อยู่ในตัวเรา

เป็นเวลาหลายปีที่ผมเชื่อว่าความทรงจำคือคลังเก็บ

ภาชนะใบหนึ่ง

โกดังภายในชนิดหนึ่งสำหรับเก็บข้อเท็จจริง ชื่อ วันที่ ใบหน้า และเหตุการณ์ต่าง ๆ

มันเป็นมุมมองที่เป็นระเบียบ

มีเหตุผล

ถึงขั้นทำให้อุ่นใจด้วยซ้ำ

แล้วเวลาก็สอนผมในสิ่งที่ต่างออกไป

ความทรงจำไม่ได้เก็บสะสม

ความทรงจำพำนักอยู่

มันไม่ใช่คลังเก็บ

มันเป็นสถานที่

และเช่นเดียวกับทุกสถานที่ มันมีห้องต่าง ๆ

ทางเดิน

ประตู

หน้าต่าง

บางบานถูกเปิดอยู่บ่อย ๆ

บางบานยังคงปิดอยู่เป็นปี ๆ

จนกระทั่งบางสิ่งเปิดมันขึ้นอีกครั้งอย่างกะทันหัน

อาจเป็นกลิ่นหนึ่ง

ถนนสายหนึ่ง

ภาพถ่ายใบหนึ่ง

คำหนึ่งที่ได้ยินโดยไม่ได้ตั้งใจฟัง

ทันใดนั้นเราก็ไม่ได้อยู่ในปัจจุบันอีกต่อไป

เราได้กลับไปยังที่อื่น

ไม่ใช่ด้วยร่างกาย

แต่ภายในใจ

และน่าประหลาดใจที่สถานที่เหล่านั้นยังคงดำรงอยู่ต่อไป

ผมจำช่วงเวลาที่คิดว่าลืมไปแล้วได้

ฉากที่ไม่มีความสำคัญอะไร

โต๊ะตัวหนึ่ง

เสียงหนึ่ง

ประตูที่แง้มทิ้งไว้

วันธรรมดาวันหนึ่ง

หลายสิบปีที่สิ่งเหล่านั้นเงียบงัน

แล้วมันก็ผุดขึ้นมาด้วยความแม่นยำที่เกือบจะน่าหวั่นใจ

ราวกับว่ามันเฝ้ารออยู่

และบางทีมันก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ

บางทีความทรงจำไม่ได้ลืมจริง ๆ

บางทีมันคัดเลือก

มันเก็บรักษา

มันรอคอย

ผมมีชีวิตอยู่นานพอที่จะได้เห็นผู้คนหายไป

สถานที่เปลี่ยนแปลง

เมืองต่าง ๆ เปลี่ยนโฉมหน้า

โลกหลายใบสลายหายไปทั้งใบ

แต่ถึงกระนั้นบางสิ่งก็ยังคงอยู่

ความทรงจำ

ไม่ใช่ในฐานะความคิดถึงอดีต

แต่ในฐานะความต่อเนื่อง

ความคิดถึงอดีตมองย้อนกลับไป

ความทรงจำเชื่อมโยง

นี่คือความแตกต่างที่สำคัญ

หลายปีที่ผมเฝ้ามองผู้คนที่ถูกอดีตจองจำ

และคนอื่น ๆ ที่ได้รับแสงสว่างจากอดีต

พวกแรกพยายามจะกลับไป

พวกหลังใช้สิ่งที่ตนเคยผ่านมาเพื่อเข้าใจปัจจุบันได้ดีขึ้น

ความทรงจำทำได้ทั้งสองอย่าง

มันอาจกลายเป็นคุก

หรือห้องสมุด

ขึ้นอยู่กับว่าเราใช้มันอย่างไร

เมื่อเวลาผ่านไป ผมเริ่มชอบความเป็นไปได้อย่างหลังมากกว่า

ผมไม่ได้อยากอยู่ในอดีต

ผมอยากสนทนากับมัน

เพราะทุกประสบการณ์ทิ้งร่องรอยไว้

ทุกการพบพานทิ้งร่องรอยไว้

ทุกความรัก

ทุกความผิดพลาด

ทุกการจากไป

ทุกการสูญเสีย

ทุกความสำเร็จ

ทุกสิ่งทิ้งบางอย่างไว้

และสิ่งที่มันทิ้งไว้ยังคงมีอิทธิพลต่อเรามากกว่าที่เราคิดไว้มากนัก

บางครั้งผมถามตัวเองว่ามีผู้คนกี่คนที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในตัวเรา

ไม่ใช่คนที่อยู่ตรงหน้า

แต่คนที่ไม่อยู่แล้ว

พ่อคนหนึ่ง

ครูคนหนึ่ง

เพื่อนคนหนึ่ง

คนที่เรารักคนหนึ่ง

เพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง

ใครสักคนที่ผ่านเข้ามาชั่วครั้งคราว

หลายคนจากไปหลายปีแล้ว

แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงพูดผ่านการตัดสินใจที่เราทำ

ผ่านคุณค่าที่เราปกป้อง

ผ่านหลักการที่เราเลือกที่จะไม่ทรยศ

ในแง่นี้ ความทรงจำจึงมีผู้คนอาศัยอยู่

เราไม่เคยอยู่ลำพังในนั้น

เราพาชุมชนที่มองไม่เห็นทั้งชุมชนติดตัวไปด้วย

ระหว่างการเดินทาง ผมได้ไปเยือนสถานที่มากมาย

บางแห่งงดงามตระการตา

บางแห่งลืมได้ง่าย ๆ

บางแห่งอธิบายไม่ได้เลย

เมื่อเวลาผ่านไป ผมค้นพบปรากฏการณ์ประหลาดอย่างหนึ่ง

ภูมิศาสตร์ของจริงกับภูมิศาสตร์ภายในแทบจะไม่เคยตรงกัน

มีเมืองที่ผมอาศัยอยู่หลายปีแต่จำได้เพียงเล็กน้อย

และมีสถานที่ที่ผมผ่านไปเพียงไม่กี่วันแต่ยังคงมีชีวิตอยู่ในตัวผม

เพราะความทรงจำไม่ได้วัดเวลา

มันวัดความหมาย

มันเก็บสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเราไว้

มันปล่อยให้สิ่งที่ไม่ได้ทิ้งร่องรอยลึกซึ้งเลือนหายไป

นี่คือเหตุผลที่คนสองคนอาจผ่านเหตุการณ์เดียวกัน แต่จดจำมันในทางที่ตรงกันข้ามกัน

พวกเขาไม่ได้เก็บข้อเท็จจริงไว้

พวกเขาเก็บความหมายไว้

และความหมายเป็นเรื่องส่วนตัวเสมอ

เมื่ออายุมากขึ้น เราได้เรียนรู้บทเรียนอีกบทหนึ่งด้วย

ความทรงจำไม่ได้หยุดนิ่ง

มันเปลี่ยนไปพร้อมกับเรา

เหตุการณ์เดียวกันมีความหมายต่างกันเมื่อเราอายุยี่สิบ สี่สิบ หกสิบ หรือแปดสิบปี

เหตุการณ์ยังคงเหมือนเดิม

ผู้มองเปลี่ยนไป

และการที่ผู้มองเปลี่ยนไปก็หมายถึงการตีความที่เปลี่ยนไป

การค้นพบนี้ช่วยให้ผมคืนดีกับหลายสิ่งหลายอย่าง

ผมเข้าใจว่าผมไม่จำเป็นต้องจดจำทุกสิ่งในแบบเดิม

ว่าผมสามารถอ่านประสบการณ์เก่า ๆ ในมุมใหม่ได้

ว่าผมสามารถให้อภัยบางสิ่งได้

เข้าใจอีกบางสิ่ง

ยอมรับอีกบางสิ่ง

เพราะความทรงจำไม่ใช่ศาล

มันคือการสนทนา

บางครั้งเข้มงวด

บางครั้งอ่อนโยน

แต่เปิดกว้างเสมอ

มีคนที่ใช้ชีวิตทั้งชีวิตพยายามลบอดีต

ผมไม่คิดว่ามันจะเป็นไปได้

และบางทีมันก็ไม่ใช่สิ่งที่พึงปรารถนาด้วยซ้ำ

เพราะอดีตบรรจุเนื้อแท้ที่ประกอบขึ้นเป็นตัวเรา

การลบมันทิ้งก็คือการลบตัวเราเอง

ดีกว่ามากที่จะเข้าใจมัน

ดีกว่ามากที่จะจัดระเบียบมัน

ดีกว่ามากที่จะเรียนรู้ที่จะเดินไปพร้อมกับมัน

วันนี้เมื่อผมมองย้อนกลับไป ผมไม่ได้เห็นปีที่เรียงต่อกัน

ผมเห็นสถานที่

สถานที่ภายใน

บางแห่งสว่างไสว

บางแห่งยากลำบาก

บางแห่งยังคงลึกลับ

แต่ทุกแห่งล้วนจำเป็น

ทุกแห่งล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้างเดียวกัน

บางทีนี่คือสิ่งที่เวลาพยายามสอนเรา

ความทรงจำไม่ได้มีไว้เพื่อกลับไป

มันมีไว้เพื่อเข้าใจ

มันมีไว้เพื่อให้ความต่อเนื่องแก่สิ่งที่เราเคยเป็น

มันมีไว้เพื่อไม่ให้เรื่องราวของเรากลายเป็นชุดของเหตุการณ์ที่ขาดตอนจากกัน

ที่ปลายทาง ความทรงจำยังคงอยู่

แต่ไม่ใช่ในแบบผิวเผินอย่างที่เรามักจินตนาการ

มันยังคงอยู่ในฐานะดินแดน

ในฐานะภูมิทัศน์ภายใน

ในฐานะสถานที่ที่เรากลับไปทุกครั้งที่ต้องการเข้าใจว่าเราเป็นใคร

นี่คือเหตุผลที่หลังจากผ่านมาหลายปี ผมไม่ถือว่าความทรงจำเป็นการทำงานอย่างหนึ่งของจิตใจอีกต่อไป

ผมถือว่ามันเป็นมาตุภูมิ

มาตุภูมิที่ไม่มีพรมแดน

ไม่มีธง

ไม่มีที่อยู่

สถานที่ที่ยังคงติดตามผมไปทุกหนทุกแห่ง

เพราะความทรงจำไม่ใช่สิ่งที่เราครอบครอง

มันคือสถานที่ที่เรายังคงมีชีวิตอยู่ พร้อมกับทุกสิ่งที่ทำให้เราเป็นอย่างที่เราเป็น

ความทรงจำคือสถานที่